

Femte Mosebog i Det Nye Testamente

Ugens vers

"Men han svarede: 'Der står skrevet: 'Mennesket skal ikke leve af brød alene, men af hvert ord, der udgår af Guds mund'"
(Matt 4,4).

Introduktion

Det Nye Testamente er gennemsyret af Det Gamle Testamente. Det vil sige, at de inspirerede nytestamentlige forfattere citerede fra de inspirerede gammeltestamentlige forfattere som en autoritetskilde. Jesus selv sagde: "Der står skrevet" (Matt 4,4), det vil sige: "Der står skrevet i Det Gamle Testamente." Og han sagde, "at Skrifterne skal opfyldes" (Mark 14,49), altså Det Gamle Testaments Skrifter. Og da Jesus mødte to disciple på vej til Emmaus, begyndte han "med Moses og alle profeterne og udlagde for dem, hvad der stod om ham i alle Skrifterne" (Luk 24,27) i stedet for at udføre et mirakel for at vise, hvem han var.

De nytestamentlige forfattere brugte direkte citater fra Det Gamle Testamente eller hentydninger eller henvisninger til beretninger eller profetier for at underbygge eller begrunde deres påstande.

Blandt de bøger, der citeres eller henvises mest til, var Femte Mosebog sammen med Salmernes Bog og Esajas' Bog. Matthæus, Markus, Lukas/Apostlenes Gerninger, Johannes, Romerbrevet, Galaterbrevet, Første og Andet Korintherbrev, Hebræerbrevet, de pastorale breve og Johannes' Åbenbaring bruger alle Femte Mosebog.

I denne uge skal vi se på nogle få af de henvisninger og se, hvilke nærværende sandheder vi kan hente derfra.

Ugens tekster

- Matt 4,1-11
- 5 Mos 9,3
- ApG 10,34
- Gal 3,1-14
- ApG 7,37
- Hebr 10,28-31

”Der står skrevet”

Matt 4,1-11

Hvordan svarede Jesus på Satans fristelser i ørkenen, og hvilken vigtig lærdom er der for os i hans svar?

Jesus argumenterede ikke med Satan. Han debatterede heller ikke med ham. Han citerede ganske enkelt fra Skriften, for som Guds Ord er det ”levende og virksomt og skarpere end noget tveægget sværd” (Hebr 4,12). I hver fristelse svarede han med et citat fra Femte Mosebog. Det er interessant, at Jesus i ørkenen valgte at citere tekster, som blev givet til Israel, mens de også var i ørkenen.

I den første fristelse henviste Jesus til 5 Mos 8,3. Moses havde genfortalt for det gamle Israel, hvordan Herren havde sørget for dem i alle de år, de havde vandret i ørkenen. Han havde også givet dem manna som en del af en forædlingsproces, hvor Herren ønskede at lære dem åndelige lærdomme. Blandt de lærdomme var, at ”menne-sket skal ikke leve af brød alene, men af hvert ord, der udgår af Guds mund.” *Gud gav jer fysisk føde, men han giver jer også åndelig næring. Du kan ikke modtage det ene uden det andet.* Jesus brugte billedet med brød som en overgang til Femte Mosebog og til at irettesætte Satan og den tvivl, han forsøgte at så i Jesus.

I den anden fristelse går Jesus tilbage til 5 Mos 6,16, hvor Moses mindede folket om deres oprør i Massa (se 2 Mos 17,1-7) og sagde: ”I må ikke udæske Herren jeres Gud, sådan som I gjorde ved Massa.” Ordet ”udæske” kan betyde ”sætte på prøve” eller ”friste”. Herren havde igen og igen vist dem sin magt og villighed til at sørge for dem. Men i det øjeblik, der kom vanskeligheder, råbte de: ”Er Herren hos os eller ej?” (2 Mos 17,7). Det var fra den beretning, Jesus citerede fra Guds Ord for at irettesætte Satan.

I den tredje fristelse forsøgte Satan at få Kristus til at bøje sig ned og tilbede ham. Hvilken åbenlys og fræk åbenbaring af, hvem han virkelig var, og hvad han virkelig ønskede! Men fremfor at diskutere irettesætter Jesus Satan og går igen tilbage til Guds Ord, Femte Mosebog, hvor Herren advarede sit folk om, hvad der ville ske, hvis de faldt fra og tilbad andre guder. ”Du skal frygte Herren din Gud, ham skal du tjene” (5 Mos 6,13), ham og ham alene.

Til eftertanke

Hvordan kan vi lære at hente mere styrke for vores eget liv fra studiet af Guds Ord, så vi derved bedre kan genspejle Kristi karakter og ligesom ham modstå Satans fristelser?

At "løfte ansigter"

I 5 Mos 10 genfortalte Moses igen Israels historie og brugte beretningerne til at formane folket til trofasthed. Men midt i alle formaningerne sagde han noget andet.

5 Mos 10,17-19

Hvad er budskabet til folket, og hvorfor er dette budskab også relevant for Guds folk i dag?

Udtrykket "som ikke er partisk" er oversat fra en hebraisk talemåde, som bogstaveligt betyder, at han ikke "løfter ansigter". Det er tænkeligt, at det har en juridisk baggrund, hvor dommeren eller kongen ser den anklagedes ansigt og baseret på vedkommendes status (om det var en vigtig eller mindre betydningsfuld person) afsiger en dom. Betydningen her i Femte Mosebog er, at Herren ikke behandler mennesker på den måde til trods for, at han har stor magt og væld. Han behandler alle retfærdigt uafhængigt af deres status. Denne sandhed blev selvfølgelig åbenbaret i Jesu liv og den måde, han behandlede selv de mest forhadte i samfundet.

ApG 10,34

Rom 2,11

Gal 2,6

Ef 6,9

Kol 3,25

1 Pet 1,17

Hvordan gør disse tekster brug af 5 Mos 10,17?

Situationerne er meget forskellige i disse tekster. I Efeserbrevet fortæller Paulus, at slaveejere skal være varsomme med, hvordan de behandler deres slaver. I Romerbrevet taler Paulus om, at der ikke er nogen forskel mellem jøder og hedninger, når det handler om frelse og fortabelse. Men alle disse tekster går tilbage til Femte Mosebog og tanken om, at Gud "ikke løfter ansigter". Og hvis "gudernes Gud og herrernes Herre, den store, den vældige og den frygtindgydende Gud" ikke er partisk, så bør vi i heller ikke være det.

Specielt af Paulus' brug af det i Romerbrevet kan vi se en åbenbaring af evangeliet: vi er alle lige, uanset hvilken social status vi har. Vi er alle syndere, som har brug for Guds frelsende nåde. Og den gode nyhed er, at uanset status tilbydes vi alle frelse i Jesus Kristus.

Til eftertanke

Hvor ofte kommer du nærmest ubevidst til at "løfte ansigter", og hvorfor viser korset os, at det er forkert?

Forbandet er enhver, der hænger på et træ

Gal 3,1-14

Hvad siger Paulus, som også er relevant for os? Hvordan bruger han 5 Mos 27,26 og 5 Mos 21,22-23 til at understrege sin pointe?

Desværre er det almindeligt inden for kristendommen i dag at bruge dette brev som en slags retfærdiggørelse for ikke at holde loven, De Ti Bud. Men det bruges i virkeligheden kun som en undskyldning for ikke at holde det fjerde bud, som om overholdelse af det bud mere er et udtryk for lovtrældom end overholdelse af de andre ni.

Men Paulus talte ikke imod loven, og intet i dette afsnit retfærdiggør, at man bryder sabbatsbuddet. Nøglen findes i Gal 3,10, hvor han skriver, at "alle de, som har lovgerninger, er under forbandelse," hvorefter han citerer 5 Mos 27,26. Spørgsmålet handler ikke om lydighed mod loven, men om "at stole på loven" for at vinde frelse. En sådan position er det umuligt for syndige mennesker at opretholde.

Paulus' pointe er, at vi ikke frelses ved lovgerninger, men ved Jesu Kristi død i vores sted, som tilskrives os ved tro. Han lægger vægt på, hvad Kristus har gjort for os på korset. Og for at understrege denne pointe henviser han igen til Femte Mosebog, denne gang 5 Mos 21,23. Ligesom Jesus siger Paulus: "Der står skrevet." Det viser, hvilken autoritet Det Gamle Testamente har, og nu citerer han fra en tekst, som handler om hvordan en person, der har begået en forbrydelse, som giver dødsstraf, og som er blevet henrettet, blev hængt på et træ, måske til afskrækkelse for andre.

Men Paulus bruger det som et symbol på Kristi stedfortrædende død for os: Kristus blev en "forbandelse for vor skyld" ved, at han påtog sig lovens forbandelse, som er død. Og da alle mennesker har overtrådt loven, skulle vi alle lide den straf. Men evangeliets gode nyhed er, at den forbandelse, som skulle have ramt os, blev hans på korset, så "vi ved troen kunne få Ånden, der var lovet os" (Gal 3,14).

Eller som Ellen White sagde det: "Ingen anden end Kristus kunne frelse det faldne menneske fra lovens forbandelse og igen bringe det i harmoni med Himmelen. Kristus ville påtage sig den skyld og skam, som var forårsaget af synden, der er så afskyelig for en hellig Gud, at den måtte skille Faderen og hans Søn" (*Patriarker og Profeter*, s. 32).

Til eftertanke

Hvilke udsigter ville du have, hvis du skulle modtage den retfærdige straf for dine synder? Nu har Kristus båret hele din straf, og du går fri. Hvad er din respons over for ham?

En profet som dig

Igen og igen havde Herren advaret Israel mod at følge nabofolkernes skikke. De skulle derimod være vidner over for disse folk (5 Mos 4,6-8). I 5 Mos 19,9-14 advarer Moses igen folket om hedningernes skikke, som var "afskyeligheder" for Gud (5 Mos 18,12). I den sammenhæng siger han: "Udadlelig skal du være over for Herren din Gud" (5 Mos 18,13).

5 Mos 18,15-19

Hvad siger Moses til folket? Sammenlign dette med ApG 3,22 og ApG 7,37. Hvordan anvender Peter og Stefanus 5 Mos 18,18?

Med henvisning til pagten på Sinaj taler Moses om, hvordan Israels børn ved åbenbaringen af Guds lov (2 Mos 20,18-21) ønskede, at han skulle fungere som mellemmand mellem dem og Gud. I den forbindelse lover Moses dem to gange (5 Mos 18,15,18), at Herren vil lade fremstå en profet som Moses. I denne sammenhæng henviser det til, at denne profet, ligesom Moses, blandt andet skulle være mellemmand mellem folket og Gud.

Mange hundrede år senere citerer både Peter og Stefanus denne tekst med en henvisning til Jesus. For Peter var Jesus opfyldelsen af det, "som Gud fra fordums tid har forkyndt gennem sine hellige profeters mund" (ApG 3,21), og at folkets ledere skulle adlyde Gud og hans ord. Peter brugte denne tekst, som jøderne kendte godt, og anvendte den direkte på Jesus med en opfordring til at angre det, de havde gjort imod ham (ApG 3,19).

Dernæst, i ApG 7,37, da Stefanus, om end i en anden sammenhæng, forkyndte Jesus, viste han også tilbage til det velkendte løfte og hævdede, at det pegede frem til Jesus. Han sagde, at Moses i sin rolle i historien og som jødernes leder havde været et forbillede på Jesus. Som Peter havde gjort, ønskede Stefanus at vise folket, at Jesus var en opfyldelse af profetien, og at de måtte lytte til ham. I modsætning til den anklage imod ham, at han havde talt "spot-tende om Moses og Gud" (ApG 6,11), forkyndte Stefanus Jesus som Messias og en direkte opfyldelse af, hvad Gud havde lovet gennem Moses.

Til eftertanke

Hvordan viser disse vers, hvilken central plads Jesus har i hele Bibelen, og hvorfor vores forståelse af den må være Kristus-centreret?

En alvorlig formaning

I al sin dybde og storslåethed er Hebræerbrevet på mange måder en lang formaning til de jøder, som troede på Jesus. Og formaningens *lød: Forbliv trofast mod Herren!*

Denne trofasthed bør selvfølgelig udspringe af vores kærlighed til Gud, for hvem han er og hvordan han er, og for hvad han har gjort for os gennem Jesu død. Nogle gange har vi mennesker brug for at blive mindet om, hvilke frygtelige konsekvenser frafald vil have. Vi har brug for at huske, at hvis vi ikke tager imod, hvad Jesus gjorde for os, da han betalte straffen for vores synder, må vi selv tage straffen. Det indebærer "gråd og tænderskæren" (Matt 22,13) efterfulgt af evig udsettelse.

Hebr 10,28-31

Hvad siger Paulus, og hvordan henvender dette sig også til os?

Det er interessant, at for at formane jødekristne til at forblive trofaste imod Gud citerer Paulus et vers fra Femte Mosebog, som er en tidligere formaning til jødiske troende om at forblive tro imod Gud. Paulus citerer fra 5 Mos 17,6 med hensyn til, at man kun kan dømmes til døden efter mindst to vidners udsagn.

Men Paulus brugte dette udsagn til at sige, at hvis troløshed kunne føre til død i Den Gamle Pagt, "hvor meget hårdere straf mener I da ikke, at et menneske fortjener, når det træder Guds søn under fod og vanhelliger pagtens blod, hvormed det selv er helliget, og håner nådens ånd?" (Hebr 10,29). I har med andre ord mere lys og mere sandhed, end de havde, og I kender til Guds søns offer for jeres synder. Hvis I falder fra, vil jeres fordømmelse blive desto større end deres.

Dernæst går Paulus med det samme tilbage til Femte Mosebog for at underbygge sit argument, denne gang til 32,35. Herren, som sagde: "hævnen og gengældelsen tilhører mig", vil "dømme sit folk" (Hebr 10,30) for deres frafald og utroskab. Det vil han gøre i lyset af, hvad de havde fået i Kristus, og deres kundskab om alt det, Gud havde tilvejebragt for dem. Han havde også dømt deres forfædre, som ikke kendte til det, disse nytestamentlige jøder vidste. Jøderne på Paulus' tid havde fået en større åbenbaring af Guds kærlighed på korset. Paulus siger i virkeligheden: nu er I advaret.

Til eftertanke

"Herren vil skaffe sit folk ret" (5 Mos 32,36). Hvad er vores eneste håb i den dom (se Rom 8,1)?

Til videre studium

I Det Gamle Testamente findes der mange indbyrdes citater. Nogle af profeterne citerer eller henviser til fx tekster fra de fem Mosebøger. Det Nye Testamente er også fyldt af direkte citater, henvisninger og antydninger fra Det Gamle Testamente. Salmerne, Esajas og Femte Mosebog er blandt dem, der ofte bliver citeret. Det Nye Testaments forfattere citerede tit fra det, der kaldes Septuaginta (LXX), også kaldt "Det Græske Gamle Testamente", som var den tidligste kendte græske oversættelse af den hebraiske bibel. De første fem bøger i Bibelen, kendt som Toraen eller Mosebøgerne, blev oversat i det tredje århundrede f.Kr, og resten af Det Gamle Testamente omkring det andet århundrede f.Kr.

Vi kan lære meget af, hvordan Bibelen skal fortolkes, ved at se på, hvordan de inspirerede forfattere af Det Nye Testamente brugte Det Gamle. En af de første lektier, vi kan lære, er, at i modsætning til megen moderne bibelforskning satte de nytestamentlige forfattere aldrig spørgsmålstegn ved de gammeltestamentlige bøgeres ægthed og autoritet. Intet i det, de skrev, stiller sig fx tvivlende over for de gammeltestamentlige beretningers historiske troværdighed lige fra Adam og Eva, syndefaldet og syndfloden til Abrahams kald osv. Den "forskning", som tvivler på denne troværdighed, er kun menneskelig skepsis og bør ikke have plads i vores sind og hjerte.

Spørgsmål
til drøftelse

- 1. Læs 5 Mos 18,9-14 igen. Hvilke moderne udgaver af sådanne "afskyelige ting" findes i dag, og hvordan kan vi sikre os, at vi undgår dem?**
- 2. Hvorfor bør kristne, som forstår den universelle rækkevidde af Kristi død på korset, mere end andre aldrig "løfte ansigter" (være partiske)? (Se mandagsafsnittet). Hvordan kan vi blive opmærksomme på tendenser hos os selv til at gøre netop det? Bedrager vi ikke os selv, hvis vi afviser, at der findes i det mindste nogle tendenser til at gøre det? Hvordan kan korset og vores fokus på det kurere os for en sådan holdning?**

